L. W. kr. 59.044/04.

We Lwowie, dnia 27. lipca 1904.

Aleg 22

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyj kilku gmin o zniżenie lub odpisanie zaległych prestacyj na płace nauczycieli, względnie pożyczki na budowę szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 10. lipca 1902, oraz z dnia 20. i 27. października 1903 przekazał Wysoki Sejm petycye kilku gmin w przedmiocie zniżenia prestacyj szkolnych, względnie odpisania zaległych prestacyj, datków lub pożyczek na budowę szkół, Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej.

Stosując się do powyższego polecenia, Wydział krajowy po otrzymaniu opinii co do tych petycyj od Rady szkolnej krajowej ma zaszczyt przedłożyć następujące sprawozdanie:

1. Gmina Biesna powiatu gorlickiego uiszczała, według orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 24. października 1887 L. 12.166, jako należąca do zakresu szkolnego w Siedliskach, z mocy dobrowolnego zobowiązania na płacę nauczycieli dwuklasowej szkoły w Siedliskach gotówką rocznie kwotę 44 zł. 3 ct. w. a. Powyższą prestacyę zniżono orzeczeniem reorganizacyjnem z dnia 4. stycznia 1895 L. 28.053 o 3% podatków bezpośrednich. W ten sposób od 1. stycznia 1895 opłaca gmina obniżoną prestacyę w formie dodatków w wysokości 14% podatków bezpośrednich. Z uwagi, że stan majątkowy gminy jest pomyślny, Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej kraj. oświadcza się przeciw uwzględnieniu prośby.

2. Gminy Zakliczyn, Wesołów, Kończyska i Lusławice powiatu brzeskiego należą według orzeczenia reorganizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 5. grudnia 1894 L. 26.136 do zakresu 4 klasowej szkoły mieszanej wraz z dopełniającym kursem rolniczym w Zakliczynie. Na płace nauczycielskie opłacają rzeczone gminy z mocy dobrowolnego dawnego zobowiązania począwszy od r. 1895, mianowicie gmina Zakliczyn gotówką rocznie 494 k. 40 gr., która to kwota przedstawia obecnie 12% dodatków do podatków, zaś gminy Wesołów, Kończyska i Lusławice po 15% dodatków do podatków. Ponieważ wymienione cztery gminy są bardzo biedne, a stosunki ich majątkowe niekorzystne, przeto Wydział krajowy, zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej, wnosi na obniżenie w drodze łaski dotychczas uiszczanych prestacyj tych gmin do wysokości 10% dodatków do podatków.

3. Gmina Nakło powiatu przemyskiego uiszczała na podstawie orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 13. czerwca 1875 L. 3803 na opłacenie nauczyciela miejscowej szkoły gotówką rocznie 320 k. na mocy dawniejszego

dobrowolnego zobowiązania. Orzeczeniem reorganizacyjnem z dnia 22. grudnia 1894 L. 30.560 zniżono tę prestacyę do kwoty 266 k. 12 gr., którą gmina w gotówce płaci od 1. stycznia 1895. Prestacya ta przedstawia obecnie 15% dodatków do podatków.

Ponieważ stosunki majątkowe tej gminy są bardzo niepomyślne, tak, że zmuszoną jest corocznie nakładać na kontrybuentów znaczne dodatki do podatków na pokrycie niedoborów budżetowych, przeto Wydział krajowy, zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej, oświadcza się za obniżeniem tej gminie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi, wynoszącej 266 k. 12 gr., do wysokości 10% dodatków do podatków.

4. Gmina Stróże wielkie powiatu sanockiego ma od dziesięciu lat osobną szkołę czynną i opłaca prestacye na płacę nauczyciela na podstawie dobrowolnego zobowiązania. Gminę tę niesłusznie obciążono zaległą prestacyą w kwocie 247 kor. 65 gr. na płacę nauczyciela w gminie Stróże małe. Dlatego też gmina tej prestacyi nie uiściła, a Wydział krajowy aż do powzięcia stanowczej decyzyi przez Wysoki Sejm wstrzymał na razie tutejszem pismem z dnia 5. stycznia 1904 L. W. 120.307/03 przymusowe ściągnięcie w drodze egzekucyi powyższej zaległej prestacyi.

Obecnie, zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej, wnosi Wydział krajowy na odpisanie gminie Stróże wielkie powyższej zaległej prestacyi w kwocie 247 k. 65 gr.

5. Gmina Radomyśl (nad Sanem) powiatu tarnobrzeskiego uiszczała na podstawie orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 14. października 1880 L. 6.867 z mocy dobrowolnego zobowiązania na płacę nauczycieli miejscowej szkoły ludowej gotówką rocznie 578 k.

Orzeczeniem reorganizacyjnem z dnia 23. stycznia 1895 L. 31.570 zniżono powyższą prestacyę o 3% podatków bezpośrednich na mocy przepisów art. 4. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Dz. u. i rozp. kr. Nr. 49. Obniżona prestacya wynosi kwotę 518 k. 38 gr., t. j. około 24% dodatków do podatków bezpośrednich, którą gmina od 1. stycznia 1895 opłaca.

Gdy wskutek powyższego obniżenia nie doznała gmina prawie żadnej ulgi i gdy nie posiada żadnego majątku, wnosi Wydział krajowy na podstawie opinii c. k. Rady szkolnej krajowej na obniżenie gminie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi na płacę nauczycieli do wysokości 12% opłacanych podatków bezpośrednich, a to podząwszy od 1. stycznia 1904.

6. Gmina Wylewa powiatu jarosławskiego, wraz z obszarem dworskim, oraz gminami i obszarami dworskimi w Sieniawie i Dybkowie, należała na podstawie orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 24. maja 1874 L. 6.184 do zakresu szkoły ludowej w Sieniawie. Orzeczeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 1. sierpnia 1894 L. 8.731 wyłączono gminę Wylewę ze związku szkolnego w Sieniawie i zorganizowano w gminie Wylewie osobną szkołę, która istnieje dotąd bez przerwy. W czasie, gdy gmina Wylewa należała jeszcze do zakresu szkolnego w Sieniawie, otrzymały strony konkurencyjne do utrzymania szkoły w Sieniawie bezprocentową pożyczkę, względnie zaliczkę na budowę szkoły, z której to pożyczki na gminę Wylewę przypadła do zwrotu kwota 1.866 k. 32 gr. Gmina zwróciła dotychczas kwotę 255 k., a zalega jeszcze z kwotą 1.611 k. 32 gr. Zważywszy, że gmina Wylewa od r. 1894 wcale nie korzysta ze szkoły w Sieniawie, że na pomieszczenie własnej szkoły postarała się bez pomocy funduszu szkolnego krajowego, wreszcie że jej stosunki majątkowe są niekorzystne, Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej wnosi na odpisanie gminie Wylewy w drodze łaski powyższej wykazanej zaległości.

7. Gmina Kamionka mała powiatu limanowskiego uiszczała według orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 19. lutego 1888 L. 2.130, na podstawie aktu fundacyjnego z dnia 17. października 1887, na opłacenie nauczyciela jednoklasowej szkoły ludowej gotówką rocznie 120 k. Orzeczeniem reorganizacyjnem z dnia 20. stycznia 1894 L. 31.807 zniżono powyższą prestacyę o 3% podatków bezpośrednich w gminie opłacanych.

W ten sposób obniżoną prestacyę opłaca gmina od 1. stycznia 1895 w formie dodatków w wysokości 9% podatków. Wobec okoliczności, że gmina ma niedobory budżetowe i na pokrycie wydatków bieżących musi nakładać znaczne dodatki do podatków bezpośrednich, Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajo-

wej wnosi na obniżenie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi, wynoszącej 9%, do wysokości 6% podatków bezpośrednich począwszy od 1. stycznia 1904.

8. Gmina Buczacz obowiązaną jest uiszczać na podstawie orzeczenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 3. lipca 1899 L. 13.683 dobrowolną prestacyę roczną w kwocie 2.000 k. na płace nauczycielskie szkół wydziałowych męskiej i żeńskiej w Buczaczu. Ponieważ prestacya ta dobrowolnie została przez gminę przyjętą, ponieważ nadto z powodu organizacyi powyższych szkół został fundusz szkolny krajowy znacznie obciążony, przeto Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej nie przemawia za uwzględnieniem prośby gminy o uwolnienie jej od obowiązku uiszczania powyższej prestacyi.

Zarazem Wydział krajowy nadmienia, że z powodu niedawnej klęski pożaru, jaka to miasto nawiedziła wstrzymał na razie do końca r. 1904 przymusową egzekucyę celem ściągnięcia zaległej powyższej prestacyi od r. 1899.

9. Gmina Łańcut uiszcza na podstawie orzeczenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 30. kwietnia 1900 l. 7764 na płacę nauczycieli i nauczycielek sześcioklasowej szkoły męskiej i żeńskiej w Łańcucie, począwszy od dnia 1. stycznia 1895 oprócz dotychczasowej prestacyi w rocznej kwocie 1.618 koron, opłacanej z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania corocznie kwotę 300 koron z dochodu swego majątku zakładowego. Zauważywszy, że powyższem orzeczeniem, spowodowanem rekursem gminy, zniżono już do 300 k. prestacyę dawniejszą opłacaną w kwocie 1.200 k., oprócz dobrowolnego zobowiązania w rocznej kwocie 1 617 k., zważywszy dalej, że zniżenie powyższe nastąpiło wskutek zbadania stosunków majątkowych gminy przez Komisyę Wydziału krajowego, który oznajmił ck. Radzie szkolnej krajowej pismem z dnia 16. marca 1900 l. 84.135, że na gminę miasta Łańcuta nie można ponad 300 k. rocznie nałożyć prestacyi, z tytułu dochodu majątku zakładowego, zatem że kwotę ostatnią opłaca gmina z dochodu majątku zakładowego, a kwotę 1.618 k. na mocy dobrowolnego zobowiązania, które odpowiada zaledwie 8% dodatków do podatków bezpośrednich, zważywszy wreszcie, że gmina Łańcut, według budżetu na r. 1904 nałożyła na pokrycie niedoboru w tym roku na potrzeby gminne i szkolne łącznie stosunkowo nie tak znacznie, bo 35% wynoszące dodatki do podatków bezpośrednich, Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej, oświadcza się przeciw uwzględnieniu prośby gminy o zniżenie jej prestacyi szkolnej.

10. Gmina Osowce powiatu buczackiego uiszczała, według orzeczenia organizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 25. stycznia 1881 l. 8325 z mocy dobrowolnego zobowiązania na płacę miejscowego nauczyciela gotówką rocznie 200 zł. w. a. Orzeczeniem organizacyjnem z dnia 5. stycznia 1895 l. 32 026 zniżono tę prestacyę o 3% podatków bezpośrednich. Zniżoną w ten sposób prestacyę wynoszącą rocznie 292 k. 22 gr. opłaca gmina od 1. stycznia 1895.

Zważywszy, że powyższa dobrowolna prestacya nie o wiele przewyższa ustawową, gdyż przedstawia zaledwie 8% dodatków do podatków bezpośrednich w gminie opłacanych, że nadto według zamknięć rachunkowych za lata 1901—1093 gmina ma w majątku nadwyżkę dochodów, Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej nie jest za uwzględnieniem petycyi gminy o uwolnienie jej od prestacyi szkolnej.

11. Gmina Ropczyce winna uiszczać w myśl orzeczenia z dnia 4. lutego 1895 l. 30596 na płace nauczycielskie swoich pięcioklasowych szkół męskiej i żeńskiej z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania, rocznie kwotę 2.200 k. Ponieważ gmina m. Ropczyc oprócz powyższego dobrowolnego datku nie uiszcza na ten cel żadnej ustawowej prestacyi, a stosunki majątkowe gminy nie przemawiają nawet za obniżeniem prestacyi, tem bardziej, że gmina posiada własny majątek zarodowy o przeciętnym rocznym czystym dochodzie 6 000 k., z którego nic płaci w myśl końcowego ustępu art 16. ust. z dnia 24. kwietnia 1894 Nr. 49. Dz. u. i rozp. kr. żadnej prestacyi, przeto Wydział krajowy, zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej, nie może oświadczyć się za uwzględnieniem jej petycyi o obniżenie do połowy prestacyi uiszczanej na płace nauczycieli.

12. Gmina Brzozów uiszcza, na podstawie orzeczenia reorganizacyjnego z dnia 23. stycznia 1895 l. 31.559, zmienionego orzeczeniem z dnia 13. lipca 1896 l. 13.598, na płace nauczycielskie swoich pięcioklasowych szkół męskiej i żeńskiej, począwszy

od 1. stycznia 1895, z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania gotówką rocznie 2.078 k. 08 g., a z dochodu majątku zakładowego gotówką rocznie 200 k., razem 2.278 k. 08 g., nadto z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania na wydatki kancelaryjne gotówką rocznie 42 k. Tytułem powyższej prestacyi przypisuje się tej gminie od 1. stycznia 1895 rocznie 2.320 k. 08 g. Gmina zalega z powyższego tytułu do końca roku 1903 z kwotą 4.776 k. 34 g., nadto zalega z prestacyą za rok 1904.

Ponieważ w stosunku do całego wydatku na płace nauczycielskie, dochodzącego rocznie do kwoty 15.000 k., gmina pokrywa tyko 2.278 k. 08 g. a reszta ciąży na funduszu szkolnym krajowym, ponieważ nadto ta prestacya przedstawia tylko 18% dodatków do podatków, a gmina ma majątek zakładowy, który winien przynosić znaczny czysty dochód, ponieważ wreszcie na pokrycie ogólnego kosztu budowy szkoły żeńskiej wynoszącego 43.677 k. 42 g., gmina uiściła tylko 120% prestacyę w kwocie 12.195 k. 34 g., obszar dworski zaś 1.384 k. 18., a resztę asygnowano z funduszu szkolnego krajowego, a stosunki zaś majątkowe gminy nie są niepomyślne, Wydział krajowy nie jest za uwzględnieniem petycyi gminy o odpisanie zaległej prestacyi po koniec roku 1902 i o zniżenie jej począwszy od 1. stycznia 1904 do ustawowej wysokości.

13. Gminę Radomyśl powiatu mieleckiego zobowiązano na podstawie aktu fundacyjnego z 31. października 1873 orzeczeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z 25. lipca 1874 l. 4.977 do uiszczenia na płace nauczycielskie miejscowej szkoły gotówką rocznie 1.200 zł. w. a., począwszy od 1. września 1874. Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 25. listopada 1889 zniżono gminie tę prestacyę z rocznych 1.200 zł. na 800 zł. w. a.

Następnie zreorganizowano pięcioklasową szkołę mieszaną w Radomyślu orzeczeniem z dnia 23. stycznia 1895 l. 30.262/894 i postanowiono, że gmina ta ma na płace nauczycielskie uiszczać z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania powyższą prestacyę rocznie 800 zł. czyli 1.600 k., począwszy od 1. stycznia 1895, a to na mocy postanowień art. 4. i art. 16. alinea 3 ustawy z 24. kwietnia 1894 Dz. n. i rozp. kr. Nr. 49.

Ponieważ stosunki majątkowe gminy są niepomyślne, a z nieruchomego majątku ma gmina tylko nieznaczny dochód, ponieważ na pokrycie wydatków gminnych trzeba nakładać rocznie 50% dodatków do podatków bezpośrednich, przeto Wydział krajowy wnosi na obniżenie gminie prestacyi powyższej w rocznej kwocie 1.600 k., odpowiadającej 18% dodatków do podatków bezpośrednich na prestacyę odpowiadającą 15% dodatków do podatków bezpośrednich w gminie opłacanych.

14. Gmina Kraków zalegała z końcem roku 1903 z kwotą 134.608 k. z tytułu 12% prestacyi na płace nauczycieli krakowskich szkół ludowych za czas od r. 1895 do 1898. Obecnie uprasza gmina o zupełnie odpisanie tej zaległości.

Ponieważ uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 27. marca 1899 przekazano Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia petycyę gminy o zezwolenie na spłacenie całej zaległości powyższej w 15 rocznych ratach, wynoszącej wówczas 91.778 zł 19 ct. w. a., a tem samem orzeczono pośrednio obowiązek gminy do uiszczenia tej zaległości, ponieważ Wydział krajowy wskutek tej uchwały Wys. Sejmu zezwolił orzeczeniem z dnia 25. kwietnia 1899 Lw. 24.571 na spłatę całej powyższej zaległości w 15 rocznych ratach od stycznia 1899, a tem samem fundusz szkolny krajowy ponosi i tak znaczny ubytek w dochodach z powodu nie płacenia prestacyi w terminie ustawą oznaczonym, przeto Wydział krajowy nie może oświadczyć się za odpisaniem gminie zaległej powyższej prestacyi.

15. Gmina Kałusz obowiązana jest uiszczać na podstawie orzeczeń prawomocnych c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 23. stycznia 1895 l. 31.581/94 i z dnia 30. kwietnia 1900 l. 7.762 na płace nauczycielskie sześcioklasowej szkoły męskiej i żeńskiej i czteroklasowej szkoły męskiej i żeńskiej począwszy od dnia 1. stycznia 1895 z mocy dobrowolnego zobowiązania gotówką rocznie 4.500 k., a z dochodu z majątku zakładowego gotówką rocznie 1.600 k. Prestacya gminy na ten cel wynosi przeto rocznie 6.100 k.

W czasie od 1. stycznia 1895 do końca r. 1903 uiściła gmina na pokrycie prestacyi dobrowolnej w łącznej kwocie 40.500 k. tylko 25.404 k. 56 g., zalega zatem jeszcze z kwotą **15.095 k. 44 g.**, a na pokrycie prestacyi z dochodu majątku zakładowego

w łącznej kwocie 14.400 k. nie zapłaciła dotąd żadnej należytości. Z tego okazuje się, że zaległość po koniec roku 1903 wynosiła 29.495 k. 44 g., a nadto zaległość bieżąca za rok 1904 kwotę 6.100 k. Ogółem zatem winna będzie gmina z tytułu zaległej prestacyi funduszowi szkolnemu krajowemu z końcem roku 1904 kwotę 35.595 k. 44 g.

W sumie tej mieści się za lat dziesięć nie uiszczona prestacya z dochodu majątku zakładowego w kwocie 16.000 k., reszta zaś tej sumy w kwocie 19.595 k. 44 g. jest zaległością prestacyi z tytułu dobrowolnego zobowiązania, której płacenia gmina od lat czterech także zaprzestała, pomimo, że do budżetów swoich wstawia na ten cel odpowiednie kwoty.

Według budżetu na r 1903 nałożono na pokrycie niedoboru dodatki w wysokości 45% do podatków bezpośrednich. Siła podatkowa gminy przedstawia się w cyfrze 21.569 k. 2 g.

Jasną jest rzeczą, że gmina wobec tak znacznych zaległości i obciążenia ludności nie jest w stanie uiścić zaległej prestacyi nie tylko naraz, ale nawet w ciągu kilku lat. Wskutek tego Wydział krajowy orzeczeniem z dnia 3. maja 1904 Lw. 32.296 rozłożył gminie powyższą zaległość do spłaty w przeciągu lat 15 począwszy od roku 1904 a to pod następującymi warunkami:

1) jeżeli gmina najdalej do końca czerwca 1904 uiści na poczet zaległości kwotę 5.595 k. 44 g.

2) jeżeli najdalej do końca grudnia 1904 uiści dalszą resztę w kwocie 2.000 k.

3) jeżeli resztę zaległości w kwocie 28.000 k. uiszczać będzie w pierwszych dniach stycznia każdego roku w ratach po 2.000 k. aż do zupełnego umożenia, a obok tego w terminach płatności uiszczać regularnie bieżącą należytość prestacyjną.

W razie niedopełnienia którego z tych warunków, zagroził Wydział krajowy ściągnięcie przymusowe całej zaległości.

Wobec tych ulg, wobec dalej okoliczności, że nałożenie na gminę prestacyi z dochodu majątku zakładowego jest uzasadnionem w ustawie i prawomocnem, wreszcie wobec faktu, że prestacya roczna gminy na cele powyższe jest bardzo nieznaczną w stosunku do wydatków obciążających w niniejszym przypadku fundusz szkolny krajowy, nie ma Wydział krajowy dostatecznej podstawy do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku na uwzględnienie petycyi gminy o odpisanie zaległej prestacyi w kwocie 14.400 k.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Począwszy od 1. stycznia 1904 zniża się w drodze łaski dotychczas uiszczane prestacye na płace nauczycieli gminom: a) Zakliczyn, Wesołów, Kończyska i Łusławice powiatu brzeskiego z 12%, względnie 15%, do wysokości 10%; b) Nakło powiatu przemyskiego z 15% do wysokości 10%; c) Radomyśl powiatu tarnobrzeskiego z 24% do wysokości 12%; d) Kamionka mała powiatu limanowskiego z 9% do wysokości 6%; e) Radomyśl powiatu mieleckiego z 18% do wysokości 15% całej należytości podatków bezpośrednich wraz z dodatkami państwowymi w tych gminach corocznie opłacanych;

II. odpisuje się w drodze łaski: a) gminie Stróże wielkie powiatu sanockiego zaległą prestacyę w kwocie 247 k. 65 gr., przypadającą na płacę nauczyciela w gminie Stróże małe; 2) gminie Wylewa powiatu jarosławskiego resztę zaległej bezprocentowej pożyczki w kwocie 1.611 k. 32 gr. zaciągniętej na utrzymanie szkoły w Sieniawie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.